

Válságálló-e a magyar gazdaság?

A hazai vállalkozói kör érvényesülése az elmúlt évek nehézségei közepette

2023

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Dr. Parragh László

A történelem kerekét nem lehet visszaforgatni... De tanulni lehet belőle

Az erős növekedési periódusok és a recessziók
a gazdasági rendszer – ciklikus, periodikus – velejárói

1900-as évek eleje

- Az első világháború = **fordulópont**
- Az **ősbiztonság eltűnt** és a **bizonytalanság kora** vette kezdetét
- A **globalizációs** folyamatok **lassultak**
- Fokozódott a nemzetek közötti gazdasági elzárkózás (**önellátás**)
- **Növekvő hadigazdálkodás**
- Világválság; New Deal; Marshall-terv...

2020-tól napjainkig

- **Globális ellátási függőség és kitettség**
 - Egészségipar (Koronavírus-válság)
 - Élelmiszergazdaság (háború)
 - Energetika (háború)
 - Elektronika (chipek)

1970-es évek

- Tartós **nyersanyagválság**
- Drasztikus **áremelkedés**
- **Gazdasági megrázkódtatás**
MAJD
- **Great Moderation** (Nagy megnyugvás)
- Viszonylag **stabil**, bár **nem túl magas ütemű gazdasági növekedés** volt megfigyelhető

2008-as időszak

- Véget ért a *Great Moderation* időszaka
- Elhúzódó **recesszió** alakult ki
- Felértékelődött a pénzügyi biztonság
- **Bizalomhiány** – kiszáradt pénzpiac – megszűnő likviditás

Stagflációs veszélyek?

A világgazdaságban egyre gyorsabban következnek be a változások

- Kezdetét vette a gazdaságdinamizálás
- Strukturális reformok kidolgozása
- MKIK aktív közreműködője a gazdaságpolitika alakításának
- Gazdasági stabilizáció

2008/2009

Nagy pénzügyi válság

- Nemzetgazdasági szintű termelés-visszaesés
- Költségvetési, vállalati és banki likviditási problémák
- Rossz gazdasági fundamentumok
- **Helyreállítás: 6 év alatt**

2010

2020

- Közel egy nyugalmi évtized, tele munkával
 - Belső makrogazdasági fundamentumok megerősítése
 - Vállalatok helyzetbe hozása
 - Gazdasági és társadalmi felzárkózás
- DE
- Váratlan egészségügyi válság alakult ki, ami a gazdaságot is sújtotta**

2021

- **Sikeres válságkezelés** (csődhullám elkerülése)
- Hitel alapú válságkezelés – **Széchenyi Kártya Program**
- **Helyreállítás: 1,5 év** (2021 magyar GDP 7,1%)

ugyanakkor...

- Felborult a világgazdaság eddigi rendje
- Sziklaszilárdságú folyamatok megtörése
- Új világba léptünk (azt hittük, „csak” ennyi lesz)

2022

- Újra strukturálódik a világ
- Cselekvésre ösztönöz mindenkit
- **Külső kihívások** sorozata, amelyek **BELSŐ MEGOLDÁSOKAT** igényelnek
- Aki nem cselekszik, az lemarad.

A fokozódó nemzetközi kihívások korszakába léptünk

Kiszámítható, stabil felhatalmazással rendelkező
kormány

A világ gazdaságban új korszak
kezdődik

Strukturális változtatásokra lesz
szükség

Lesz feladatunk a gazdaságban is...

Ellátási láncok
rövidülése,
átrendeződése

Egészséges
szuverenitás

Függőség

Világ gazdasági
dimenzióváltás

Kifeszített
költségvetés

Külkereskedelem:
Mennyiség
&
Minőség
további javítása

Folyó fizetési
mérleg,
ikerdeficit
(költségvetési
hiány és
külkereskedelmi
mérleg)

Erősen romló
forintárfolyam

Kockázat és esély is egyben

A jövő legfontosabb gazdasági kihívásai– lehetséges válaszok

Egészséges társadalom

- Fejlett és modern egészségügyi rendszer
- **Állami és magánegészségügyi rendszer** összehangolása

Népességszerkezet és pénzügyi helyzet

- Fenntartható nyugdíjrendszer biztosítása
- Időskori foglalkoztatás lehetősége
- Családpolitika

Honvédelmi képességek erősítése

- A jövő kihívásaira való **hazai eredményeink biztonságos megőrzése** és fenntartása

HÁBORÚ

BÉKE

Magasan képzett humán vagyon

- Versenyképes oktatási rendszer
- A jövő kihívásaira választ adni képes generáció kinevelése
- **A tudás legyen érték!**
- Tudásalapú gazdasági modell kiépítése

Migráció, víz- és élelmiszerhiány

- A jelen és jövő kihívásai együttesen vannak jelen
- **Gazdasági szerkezetváltás** szükséges
- Erősíteni kell a vállalkozásokat
- „Kritikus infrastruktúrák” körének szélesítése

Vállalkozói és menedzsment felelősség

- **Felelős vállalatvezetés**
- **Pénzügyi tudatosság** (nem csak külső támogatás létezik!)
- **Felelősség a fejlődés irányába**
 - Exportorientáció
 - Termelékenység

„Európai összehasonlításban a magyar vállalatgazdaságtan kis múlttal rendelkezik”

Magyarországon a 30 éves múlt már soknak tekinthető, Németországban már 4-5-6 generációváltást megélt vállalkozások is vannak

A magyar vállalkozások sok mindent megéltek:

- nehéz körülmények között jöttek létre, nagyrészt nem is természetes úton, inkább: „helyzet szülte megoldás”
- több globális válságot megéltek, amelyek révén tanulhattak válságkezelést; ebből az elmúlt 3 évben 2 válság is koncentrált
- rugalmasan kezelik a változásokat, túlélési ösztön van bennük

Családi vállalkozások jellemzői:

- természetes módon létrejött értékrend
- elkötelezettségre és áldozatvállalásra való hajlandóság
- felelősségérzet azokkal szemben, akik létrehozták a vállalkozást, illetve akik átveszik azt
- a családi vállalkozások könnyebben átvészelik a recesszió és a stagnálás nehéz időszakait
- életképességük háttérében jórészt az adott vállalkozásról kialakult képért érzett személyes felelősség áll

Magyar vállalati szerkezet a **rendszer váltás** óta - 1989-90-es években jelentős mértékű átalakulás

Alapvető probléma, kihívás: A rendszerváltáskor induló vállalkozók a szakmai ismereteikre alapozva vágtak bele vállalkozásba, vezetői, pénzügyi ismereteik nem igazán voltak.

- Rendszerváltozást követően a vállalkozások elterjedése → **Magyarországon ekkor alakultak a vállalkozások**
- A nagyvállalatokat a tőkehiány miatt részekre bontva lehetett értékesíteni, az egyes tevékenységekkel foglalkozó egységeik sokkal piacképesebbek voltak.
- A 20 főnél kisebb kft-k száma 15-szörösére nőtt, miközben a 300 fő feletti kft-k száma ez idő alatt csak 8-szorosára emelkedett.
- Európai felmérések azt mutatják, hogy a **családi vállalkozások közel kétharmada megy tönkre az első vezetői generációváltást követően.**
- Magyarországon a családi vállalkozások többsége a rendszerváltást követő években alakult. → Egy „bedőlési hullám”, komoly hiányt eredményezne a hazai termelésben és szolgáltatásban.

Ehhez képest ezen vállalkozások egy jelentős része ma is velünk van és a gazdaságot erősíti!!! Azaz a rövid múltjukra tekintettel igenis válságálló a magyar vállalati kör!

Hazai vállalkozások kihívásai

Piaci átrendeződés → Súlypontok áthelyezése, ami eddig stabil volt, az most változik!

Gazdasági szerkezet átalakulása:

- Tudásintenzív szolgáltató szektor egyre erősebb lesz a jövőben
- A magyar gazdaság egyik legkomolyabb kihívása a hazai vállalatok átörökítése (generációváltás)

Eddig rövid távon mindig sikeresen tudtuk kezelni a kihívásokat, de most más a helyzet. Hosszú távú gondolkodásra van szükség! Központi kihívás a fenntarthatóság, e köré épül minden további kihívás a jövőben!

MEGOLDÁSOK ÉS BEVATKOZÁSI TERÜLETEK

De mit kellene tanulniuk a cégeknek?

Megfelelő mennyiségű **tartalék képzése** → felívelő gazdasági helyzetben is tartalékolni kell

Szakmai és mentális alapok kiépítése → önfejlesztésre fókuszálás, hasznosítható tudás megszerzése

Stratégiákban és alternatívákban való gondolkodás → hosszú távú gondolkodásmód kialakítása

Nyitottság az új folyamatok, rendszerek irányába

Networking → folyamatos **kapcsolatépítés**

Életképes termék/szolgáltatás-portfólió kialakítása és fenntartása

ONLINE rendszerekbe, folyamatokba való becsatlakozás → jövőképes üzleti modell

MEGOLDÁSOK ÉS BEVATKOZÁSI TERÜLETEK

De mit kellene tanulniuk a cégeknek?

Több lábon állás: akár több piacon, akár többféle szolgáltatással és rendszerekben kidolgozott folyamatra építve

A kkvk-nak kiemelten és **tudatosan kellene foglalkozni a finanszírozásuk irányításával**, a megfelelő pénzügyi döntések meghozatalával

A költségek ésszerű racionalizálása

A humán tőkére, humán vagyonra nagy hangsúly fektetése → a munkaerőpiac erősen korlátos!

Fontos a vállalati növekedés modellje, de nem mindegy mi ennek az alapja: **stabil profit, erős jövedelmezőség**, vagy állandó túlhitelizedt állapot

Nagy hangsúlyt kellene fektetni a vállalkozói szellem, a környezetvédelem és fenntarthatóság, az innováció, illetve a nemzetköziesedés területeire

A tudásteremtés kiemelt szerepe a gazdaságban

A tudásteremtés valamennyi fél együttes érdeke!

Gazdasági fejlődési fordulatra van szükség

Jövőt építő beruházások – felelősségteljes hitelfelvétel mellett

„Smart” beruházás nélküli gazdasági modell nem lehet opció

- ✓ Energia- és költséghatékony, környezetbarát, magas tudástartalommal párosuló, technológia-vezérelt, innovatív, belső erőforrásokon nyugvó beruházások

Hitelezés nélküli gazdasági modell nem lehet opció

- ✓ A vállalati hitelezési dinamikát **felt** kell **tartani**, ennek egyik emblematikus eszköze lesz a jövőben is a **Széchenyi Kártya Program**
- ✓ Olcsóbb, hatékonyabb és digitalizált bankolás további erősítése.
- ✓ Törekedjünk a **fix kamatozás** további fenntartására.

Felelősség nélküli gazdasági modell nem lehet opció

- ✓ A vállalkozóknak, tulajdonosoknak **le** kell **vonni** a **következtetéseket** az elmúlt másfél évtized válságaiból.
- ✓ A cégvezetők üzletmenetre és nemzetgazdasági fejlődésre gyakorolt hatása, **felelőssége nem megkérdőjelezhető**.

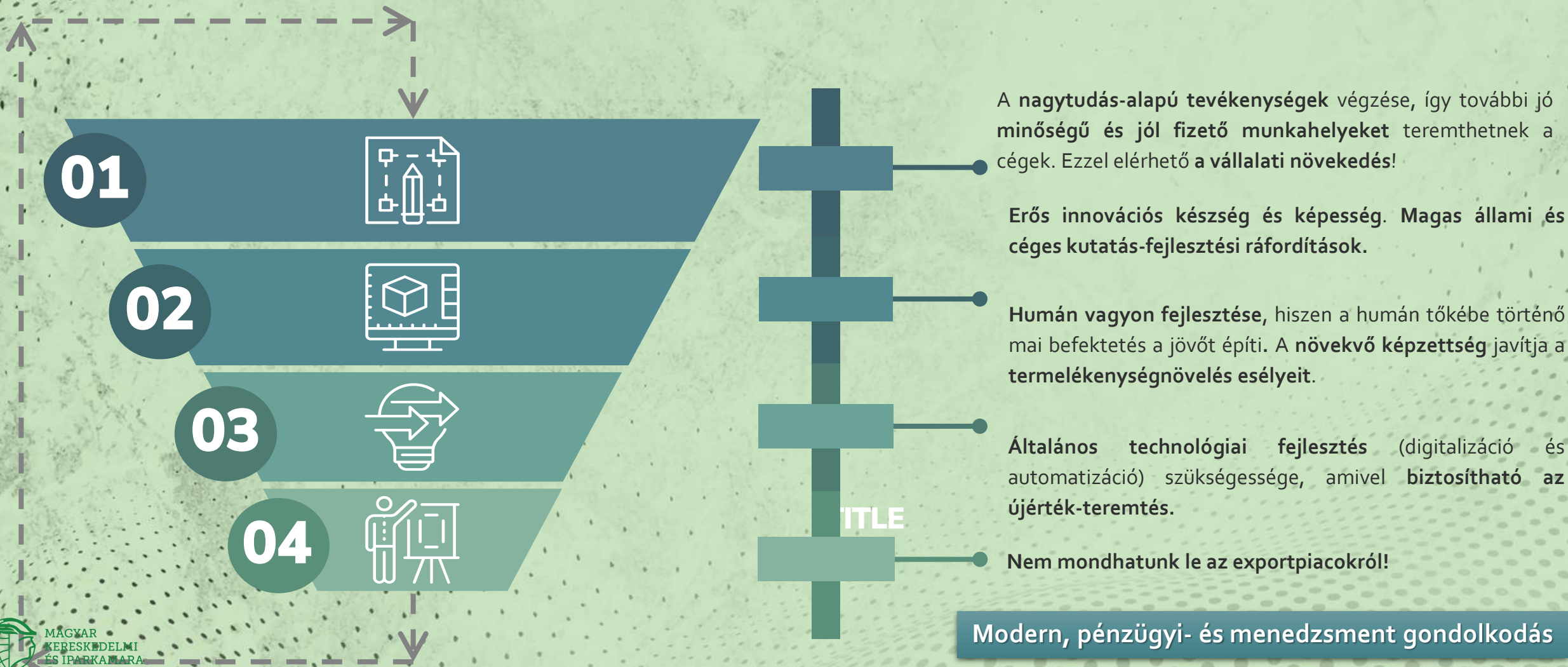

Vállalkozói szemléletmódváltás: versenyképesség, válságállóképesség, jövőképesség

A versenyképesség attól függ, hogy

- milyen **termékek és szolgáltatások** előállítására képes egy ország, és
- a **rendelkezésre álló erőforrások**at milyen **hatékonyan** hasznosítja.

VÁLLALATI FELELŐSSÉG !!!

Vállalati szerkezet tudatos átformálása vállalatvezetői felelősség mellett

A magas vállalkozói részarány önmagában véve nem feltétlen jelent jól működő magán gazdaságot

A „túl sok – túl kicsi” vállalkozás ugyanúgy kedvezőtlen a gazdasági átalakulás szempontjából, mint ahogy a valamikori túl központosított szocialista nagyvállalatok gátolták a gazdaság korszerűbb működését

Az „üres” vállalkozások, amennyiben „ügyeskedésre” szolgálnak, rontják az egész társadalom morális állapotát

Probléma, hogy hiányoznak a közepes méretű vállalkozások!

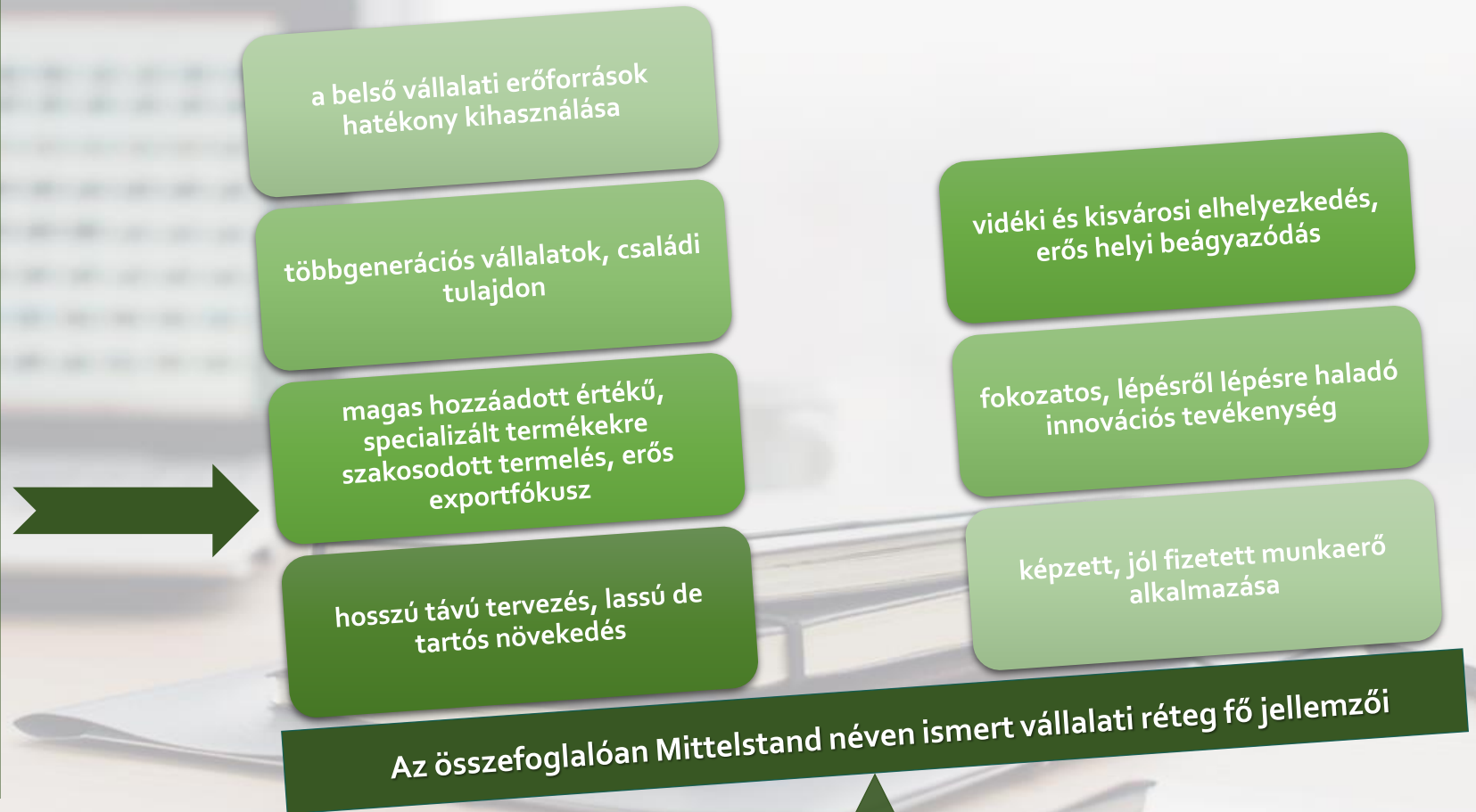
Vállalati szerkezet tudatos átformálása vállalatvezetői felelősség mellett

Közepes méretű vállalkozások:

- erősen exportképesek
- magasan képzett szakembereket is fel tudnak szívni
- stabil adófizetők
- emelett válságállóbbak

A KKV-szektor felső szegmensére alapozó iparfejlődési modell

Németországban a családi tulajdonban álló, közepes méretű vállalatok (Mittelstand) adják a német feldolgozóipar „második lábát”.

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Köszönöm a figyelmet!

Meglátjuk, mit hoz a jövő...

